

REFERAT |KRS| Kulturstyret (2015-2019) d. 12-01-2017

Mødedato Torsdag d. 12. januar 2017 kl. 17:00

Mødested

Indholdsfortegnelse

Plan for møtet..... 3

Protokoll for kulturstyrets møte 7.12..... 5

Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3..... 9

Punkt 1/17: Plan for møtet

Kristiansand, 04.01.2017

MØTEINNKALLING TIL KULTURSTYRET

Dato: **Torsdag** 12.01.2017

Kl. 17.00

Sted: Formannskapssalen

Innkallingen gjelder bare medlemmer av kulturstyret. Ved administrative saker også for oppnevnte representanter fra arbeidstakerorganisasjonene. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling. Forfall meldes snarest til politisk sekretariat mobil 91119692.

En representant fra Idrettsrådet kan møte med talerett i saker som vedrører deres arbeidsfelt. To representanter fra Kristiansand Ungdomsutvalg kan møte med talerett i saker som vedrører deres arbeidsfelt.

Program for møtet:

- Kl. 17.00 – 17.30 Orientering om kinotilbudet i Kristiansand og
driften av KinoSør AS**
ved kinodirektør Kim Skarning Andersen
- Kl. 17.30 – Behandling av eierskapsmelding for
Kristiansand Kino Holding AS**

SAKSKART			Side
1/17	201700016-1	Protokoll for kulturstyrets møte 7.12	
2/17	201208226-12	Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3	

Terje Næss
Leder
(sign.)

Punkt 2/17: Protokoll for kulturstyrets møte 7.12

Bilag

Vedtak KULTUR, 12012017, Sak 2/17, Protokoll for kulturstyrets møte 7.12

PROTOKOLL KULTURSTYRET

Dato: 07.12.2016
Sted: Først Ekserserhuset, deretter Formannskapssalen
Behandlede saker: 88/16 - 93/16
Møtets varighet: Kl. 16.00 – 18.30
Møteleder: Terje Næss (AP)

Til stede

Leder Terje Næss (AP)
Nestleder Kristin Wallevik (H)
Inger Skeie Hansen (H)
Oddfinn Pedersen (DEM)
Harald Sødal (KRF)
Tove C. W. Haugland (KRF)
Atle Drøsdal (KRF) for
Ingrid Wisløff Jæger (AP)
Lars Lied (SV)

Forfall

Emma Lind (V)

Til stede fra administrasjonen:

Kulturdirektør Stein Tore Sorthe
Seniorrådgiver Annelise Hornang
Rådgiver Jørgen Skauge
Idrettssjef Terje Abrahamsen
Rektor for kulturskolen, Sjur Høgberg

Utdelt i møte:

- Oppdaterte betalingssatser for kultursektoren 2017

Kl. 16.00 – 16.45 Befaring på Ekserserhusets kunstneratelierer og prosjektrum

Kl. 17.00 – 17.45 Presentasjon av Kunstsilo-prosjektet
ved ordfører Harald Furre

89/16 Protokoll kulturstyret 02.11.16
(ark. nr. SAK1033, 201502535)

Vedtak:

Kulturstyret godkjenner protokoll av 02.11.16
(Enst.)

90/16 Protokoll kulturstyret 9.11.16
(ark. nr. SAK1033, 201502535)

Vedtak:

Kulturstyret godkjenner protokoll av 09.11.16 med presisering om at det var protokoll fra 19.10.16 som ble godkjent i møtet.
(Enst.)

91/16 Nordisk Vennskapsbyutveksling i idrett 26.6. - 30.06.2017 i Reykjanesbær, Island. Valg av politisk representant.
(ark. nr. SAK1, 201613929)

Vedtak:

Som representant for kulturstyret ved idrettsutvekslingen i Reykjanesbær 26.6.-30.6.2017 velges leder av kulturstyret Terje Næss (AP)
(Enst.)

92/16 Tilskudd til "saksofontoner fra Domkirken"
(ark. nr. SAK1, 201614144)

Vedtak:

Kulturstyret bevilger kr 23 000 fra tilleggsbevilgningskontoen til prosjektet «Saksofontoner fra Domkirken»
(Enst.)

**93/16 Innføring av rammeplan for Kristiansand kulturskole
(ark. nr. SAK1 C30, 201614515)**

Kulturstyrets innstilling:

1. Bystyret vedtar Kulturskolerådets rammeplan kapittel 1, 2 og 3.1 som retningsgivende for kommunens kulturskoledrift. Resten av kapittel 3 samt kapittel 4 benyttes der den er relevant for skolens virksomhet.
2. Det opprettes et samarbeidsutvalg for Kristiansand kulturskole etter modell av tilsvarende organ i grunnskolen. Samarbeidsutvalget utarbeider egen formålsbeskrivelse som erstatter punkt 1.4 i den sentrale rammeplanen. Kulturstyret vedtar formålsbeskrivelsen.
3. Blant utvalgets medlemmer/varamedlemmer utnevner kulturstyret nestleder i kulturstyret Kristin Wallevik (H) som politikerrepresentanten til samarbeidsutvalget, med Inger Skeie Hansen (H) som vararepresentant.
(Enst.)

Eventuelt

Kulturdirektør orienter om følgende saker:

- Ekstraordinært kulturstyremøte i januar om eierskapsmeldingen til Kristiansand kino
- Oppdaterte betalingssatser for kultursektoren 2017
- Kulturstyrets ansvar for utleie av kunster-atelierer og verksted på Ekserserhuset

Punkt 3/17: Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3

Bilag

Vedtak KULTUR, 12012017, Sak 3/17, Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3

Kinomarkedet.docx

Notat «Generalforsamling 2016 – Kristiansand Kino Holding AS».docx

Vedtak KULTUR, 12012017, Sak 3/17, Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3

Dato 4. januar 2017
Saksnr.: 201208226-12
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

Saksgang
Kulturstyret
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
12.01.2017
17.01.2017
01.02.2017

Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3

En eiermelding skal inneholde prinsipper for kommunens overordnede eierstrategi og rutiner for eierstyringen. En skal klargjøre intensjonen med eierskapet i det aktuelle selskapet, etablere forutsigbare og kontrollerbare mål og resultatkrav for virksomheten, klargjøre rutiner for rapportering og eventuelt også definere en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. Strategien bør inneholde prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen ønsker for det enkelte selskap, slik at selskapene vet hva de må gjøre for å ivareta eiernes målsettinger med sitt eierskap.

Kristiansand Kino Holding AS eies 100 % av Kristiansand kommune hvor selskapets formål er å utøve eierskap i de to heleide datterselskapene Kristiansand Kino Eiendom AS og Barnefilmfestivalen AS, samt i KinoSør AS (51 % eierskap) og alt som herved står i forbindelse, samt eventuelt å opprette nye datterselskap og utøve eierskap i disse.

I tillegg til prinsippene som ligger i bunn i kommunens overordnede eierskapsmelding¹ så behandlet bystyret den 25. november 2009 eierskapsmelding del 2² for selskapet. Rådmannen fremmet så en eierskapsmelding del 3 for selskapet i 2013 som først ble utsatt etter behandling i kommunalutvalget 29.1.2013³ med vedtak «*Saken utsettes inntil bystyrets vedtak om vurdering av salg/nedsalg er ferdig behandlet.*». Etter sak om vurdering av salg/nedsalg var behandlet av bystyret⁴ fremmet rådmannen samme sak på ny⁵ der bystyret vedtok «*Sak om eierskapsmelding Kristiansand Kino Holding AS del 3 utsettes for avklaring i selskapets styre og videre fremdrift etter Bystyrets nylige vedtak om nedsalg.*».

Etter gjennomført salgsprosess som ledet til salg av 49 % av aksjene i KinoSør AS⁶ til Nordisk Film AS (Egmont) høsten 2014 mener rådmannen nå tiden er inne for å fremme en ny eierskapsmelding del 3 for selskapet. To års erfaring med ny deleier har gitt selskapet

¹ Eierskapsmelding Kristiansand kommune, bystyresak 175/08.

² Kristiansand Kino Holding AS - Eierstrategi, bystyresak 178/09.

³ Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3, kommunalutvalgsak 6/13.

⁴ Kristiansand Kino Holding AS, vurdering av salg/nedsalg, bystyresak 104/13.

⁵ Kristiansand Kino Holding AS - eierskapsmelding del 3, bystyresak 132/13.

⁶ Salg av 49 % av aksjene i KinoSør AS, bystyresak 157/14.

nyttige erfaringer og lærdom. Eierskapsmelding del 3 viderefører deler av de allerede stadfestede forhold fra forrige eierskapsmelding samtidig som innholdet er justert en god del ift. saken som bystyret utsatte i 2013.

Hovedhensikten med denne eierskapsmeldingen kan summeres i følgende punkter:

- Utrede rammebetingelser og fremtidig organisering av Barnefilmfestivalen.
- Gjennomgang av konsernets finansiering og kapitalstruktur, herunder innføring av avkastningskrav og opprettelse av ansvarlig lån.
- Klargjøre regler og modell for utbyttepolitikk og utbytteforventninger.
- Drøfte fremtidig eierskap til Vestre Strandgt. 9 (Kristiansand Kino Eiendom AS), samt lokalisering av evt. ny kino i byen.

For Kristiansand Kino Holding anbefaler rådmannen at så lenge konsernets bokførte egenkapital overstiger 20 % skal hovedregelen være at det skal deles ut utbytte på 100 % av det maksimale beløp som kan utdeles som utbytte etter skatt, forutsatt at dette er i samsvar med aksjelovens regler.

I tillegg til deler av den allerede fastslåtte dialogen etablert i eierskapsmelding del 2 foreslås det en ytterligere formalisering knyttet til informasjonsflyt, rapporteringsrutiner og kommunikasjon mellom Kristiansand Kino Holding og eier, samt at det foreslås at styreinstrukser og instruks for daglig leder i konsernet tas en gjennomgang av og oppdateres.

Forslag til vedtak

1. Bystyret ber generalforsamlingen for Kristiansand Kino Holding AS om:
 - a. treffe vedtak om nedsettelse av selskapets aksjekapital med 15 mill. kr i Kristiansand Kino Holding AS som konverteres til ansvarlig lån.
 - b. sørge for at aksjekapitalen settes ned med 14 mill. kr i Kristiansand Kino Eiendom AS, som tillegges annen innskutt egenkapital.
2. Det fremlegges en ny bystyresak for endelig vurdering av eierskap og organisasjonsform på Barnefilmfestivalen.
3. Den foreslåtte utbyttemodellen implementeres.
4. Den foreslåtte justering av dialog/kommunikasjon mellom selskap og eier implementeres.
5. Kristiansand Kino Holdings styreinstruks oppdateres til å være tilpasset dagens konsernstruktur.
6. Det utarbeides instruks for daglig leder for Kristiansand Kino Holding og Kristiansand Kino Eiendom tilpasset dagens instruks i KinoSør.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Vedlegg:

- Kinomarkedet
- Notat «Generalforsamling 2016 – Kristiansand Kino Holding AS»

Innhold

1. Innledning	4
2. Opprettelsen av KKH – historikk, formål, og valg av selskapsform	5
2.1 Historikk.....	5
2.2 Eierforhold	6
2.3 Formål med eierskap	7
2.4 Valg av selskapsform.....	7
3. Barnefilmfestivalen (BFF).....	7
3.1 Historikk og økonomisk utvikling	7
3.2 Vurdering av fremtidig organisering	9
4. Økonomi, avkastning, ansvarlig lån og utbytte – analyse og vurderinger	11
4.1 Risiko og avkastningskrav/-mål.....	11
4.2 Regnskapsanalyse og sammenligning med andre kinoer.....	13
4.3 Prinsipper for utbytte – forventninger og forslag til utbyttmodell	15
4.4 Kapitalstruktur, opprettelse av ansvarlig lån m.m.	18
5. Kommunikasjon og eierdialog	19
6. Eierstyringsprinsipper og eierskapsutøvelse i KKH.....	20
6.1 Forvaltningen av selskapet	21
6.2 Konsesjonsbestemmelser og vedtekter.....	22
6.3 Sammensetning av og forventninger til styret.....	23
6.4 Samfunnsansvar og etiske retningslinjer	24
7. Kristiansand Kino Eiendom AS.....	25

1. Innledning

En eiermelding skal inneholde prinsipper for kommunens overordnede eierstrategi og rutiner for eierstyringen. En skal klargjøre intensjonen med eierskapet i det aktuelle selskapet, etablere forutsigbare og kontrollerbare mål og resultatkrav for virksomheten, klargjøre rutiner for rapportering og eventuelt også definere en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. Strategien bør inneholde prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen ønsker for det enkelte selskap, slik at selskapene vet hva de må gjøre for å ivareta eiernes målsettinger med sitt eierskap.

Bystyret vedtok 19. november 2008 i sak 175/08 eierskapsmeldingen for Kristiansand kommune. Meldingen forutsatte og at det enkeltvis skulle utarbeides en del 2 hvor man gikk mer spesifikt gjennom de enkelte selskap. I tillegg til prinsippene som ligger i bunn i kommunens overordnede eierskapsmelding så behandlet bystyret den 25. november 2009 eierskapsmelding del 2 for selskapet hvor følgende problemstillinger ble nærmere behandlet:

- *Valg av styremedlemmer i datterselskaper.*
- *Hvordan generalforsamlingsdokumenter skal behandles av Kristiansand kommune.*
- *Kommunikasjon mellom selskap og eier.*
- *Utbytte og ansvarlig lån.*
- *Vedtektsbestemmelser mht. arbeidsgivertilknytning.*

Rådmannen fremmet så en eierskapsmelding del 3 for selskapet i 2013 som først ble utsatt etter behandling i kommunalutvalget 29.1.2013 med vedtak «*Saken utsettes inntil bystyrets vedtak om vurdering av salg/nedsalg er ferdig behandlet.*». Etter sak om vurdering av salg/nedsalg var behandlet av bystyret fremmet rådmannen samme sak på ny der bystyret vedtok «*Sak om eierskapsmelding Kristiansand Kino Holding AS del 3 utsettes for avklaring i selskapets styre og videre fremdrift etter Bystyrets nylige vedtak om nedsalg.*».

Etter gjennomført salgsprosess som ledet til salg av 49 % av aksjene i KinoSør AS til Nordisk Film AS (Egmont) høsten 2014 mener rådmannen nå tiden er inne for å fremme en ny eierskapsmelding del 3 for selskapet. To års erfaring med ny deleier har gitt selskapet nyttige erfaringer og lærdom. Eierskapsmelding del 3 viderefører deler av de allerede stadfestede forhold fra forrige eierskapsmelding samtidig som innholdet er justert en god del ift. saken som bystyret utsatte i 2013.

Som et viktig punkt ifm. salget av 49 % av aksjene i KinoSør til Nordisk Film ble det vedtatt at «*I forbindelse med salget skal det inngås en aksjonæravtale for å sikre videreføring av Barnefilmfestivalen AS.*». Det har derfor vært viktig her å gå nærmere i dybden på rammebetingelsene til Barnefilmfestivalen og vurdere hvorvidt dagens organisering er optimal, eller hvorvidt det kan være grunnlag for å se på/gjøre endringer her.

Videre sitter konsernet med en bokført egenkapital på 27,3 mill. kr som utgjorde 50,0 % av balanseført totalkapital pr. 31.12.2015. Ca. 20 mill. kr av egenkapitalen stammer fra Kristiansand Kino Eiendom og er bundet opp i eiendomsmassen i Vestre Strandgt. 9. På den andre siden viser ikke de balanseførte verdier her sannheten hva angår virkelig verdi (markedsverdi) av bygget. Dette er forhold en ønsker å invitere bystyret til å gå nærmere inn på ved at en tar en gjennomgang av hele konsernets kapitalstruktur og finansiering.

I tillegg vil rammebetingelser og fremtidig organisering av Barnefilmfestivalen utredes, mens enkelte forhold og vurderinger av fremtidig eierskap til Vestre Strandgt. 9 (Kristiansand Kino Eiendom AS) drøftes.

Eierskapsmelding del 3 går grundigere til verks med en dypere økonomisk analyse av selskapet enn sist. Det foreslås å innføre et avkastningskrav til selskapet, i tillegg til å gi selskapet et ansvarlig lån ved å konvertere egenkapital til gjeld. Videre kommer rådmannen med forslag til utbyttmodell i tillegg til at det legges opp til videreutvikling av kommunikasjon og dialog mellom selskap og eier. I tillegg drøftes enkelte forhold rundt eierskapsutøvelse og eierskapsprinsipper for selskapet.

Hovedhensikten med denne eierskapsmeldingen kan derfor summeres i følgende punkter:

- Utrede rammebetingelser og fremtidig organisering av Barnefilmfestivalen.
- Gjennomgang av konsernets finansiering og kapitalstruktur, herunder innføring av avkastningskrav og opprettelse av ansvarlig lån.
- Klargjøre regler og modell for utbyttepolitikk og utbytteforventninger.
- Drøfte fremtidig eierskap til Vestre Strandgt. 9 (Kristiansand Kino Eiendom AS), samt lokalisering av evt. ny kino i byen.

2. Opprettelsen av KKH – historikk, formål, og valg av selskapsform

Selskapet i sin nåværende form som et aksjeselskap ble stiftet i 2001 ved omdanning fra en kommunal bedrift til et aksjeselskap. Bakgrunnen for omdanningen var at driftsformen som var valgt inntil da, kommunal bedrift, forsvant ut av lovverket. Alternative selskapsformer som ble vurdert da var enten overgang til et kommunalt foretak eller opprettelse av et aksjeselskap. Begrunnelsen for valget ble gjort til dels ut fra kulturpolitiske hensyn, og til dels ut fra å skaffe kinoen gode rammevilkår i en fremtidig konkurranseutsatt posisjon.

2.1 Historikk

I 2005 ble selskapet KinoSør AS, heleid av Kristiansand Kino Drift AS opprettet. Alle eiendeler ble i åpningsbalansen ført opp til antatt virkelig verdi. I 2008 etablerte konsernet Barnefilmfestivalen AS. Samme året ble eierskapet til KinoSør AS overført til Kristiansand Kino Holding AS. I 2008 ble Kino 1 Arendal AS kjøpt opp av Kristiansand Kino Holding AS. I 2009 stiftet man Kristiansand Kino Kiosk AS og konsernet tok dermed selv over kioskdriften i kinolokalene. Den 1. oktober 2014⁷ ble 49 % av aksjene i KinoSør AS solgt til Nordisk Film AS.

Ved inngangen til 2016 bestod selskapet av tre kinoer (Kristiansand, Arendal og Farsund) fordelt på 13 saler og 1 778 seter. Samlet hadde konsernet 462 765 besøkende i løpet av 2015 som genererte billettinntekter på 44,6 mill. kr⁸. Dette utgjorde 3,8 % av et totalt kino-marked på rett i overkant av 12 millioner besøkende i 2015. Det samlede besøkstallet for konsernet gikk opp 6,5 % fra 2014, mot en gjennomsnittlig oppgang på landsbasis på 8,6 %. Billettinntekter på landsbasis gikk opp med 13,8 % i forhold til 2014, mens konsernet opplevde en oppgang på 12,0 %. Konsernet hadde en omsetning på 69,9 mill. kr i 2015 som innebar en økning på 1,0 mill. kr i omsetning fra året før.

⁷ Aksjekjøpsavtale og aksjonæravtale ble signert 1.10.2014 med forbehold om bystyrets godkjenning (bystyresak 157/14, jfr. note 6 s.1).

⁸ Årsberetning 2015 Kristiansand Kino Holding AS.

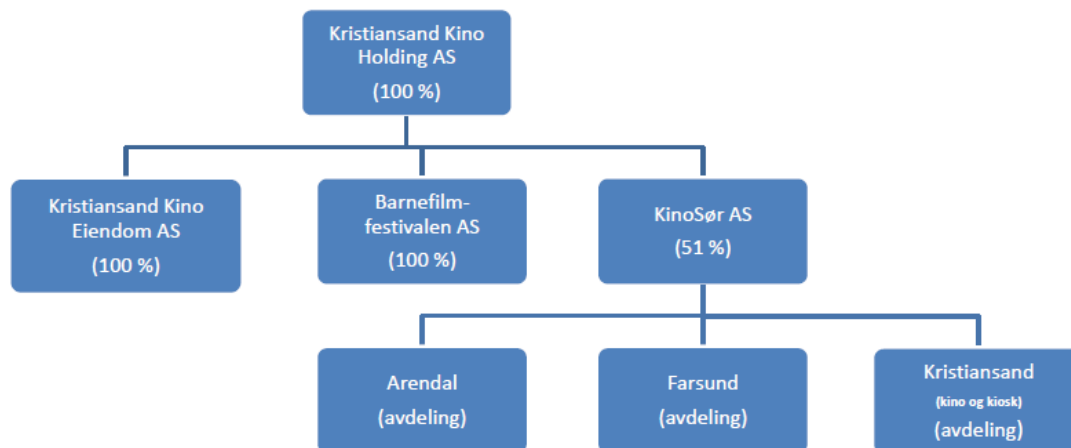
Kristiansand kino, som var landets 7. best besøkte kino i 2015, viste en oppgang i besøkstall fra året før på 5,9 %, men ligger betraktelig bak historiske høyder fra 2003 da besøket var nærmere 44 % høyere enn i 2015. Samlet ble det vist 292 ulike filmtitler i løpet av 2015 hvor antall besøkende varierte fra noen få personer på den minst sette filmen til 20 224 på den mest sette. For en nærmere gjennomgang av kinomarkedet henvises til vedlegg til saken om kinomarkedet.

Totalt antall ansatte i konsernet pr. 1. januar 2016 var 81 personer bestående av 40 menn og 41 kvinner fordelt på 32,1 årsverk.

2.2 Eierforhold

Ved nyttår 2016 bestod konsernet av morselskapet Kristiansand Kino Holding AS og de 100 % eide datterselskapene Kristiansand Kino Eiendom AS og Barnefilmfestivalen AS, samt 51 % eierskap i driftselskapet KinoSør AS (majoritetseier). Den 1. januar 2016 så dermed konsernets selskapsstruktur ut som følger:

Figur 1 – selskapsstruktur Kristiansand Kino Holding AS pr. 1.1.2016.

Nordisk Film AS eier 49 % av aksjene i KinoSør AS (minoritetseier) og eies 100 % av Egmont AS.

I tillegg til dette eide selskapet aksjeposter i to selskaper med total balanseført verdi på i underkant av 0,1 mill. kr⁹. Selskapets formål er å utøve eierskap i de ovennevnte selskapene og alt som herved står i forbindelse, samt eventuelt å opprette nye datterselskap og utøve eierskap i disse. Kristiansand Kino Eiendom skal eie og forvalte fast eiendom knyttet til Kristiansand kino, samt alt som herved står i forbindelse, mens Barnefilmfestivalen skal drive filmfestival for barn og unge.

KinoSør skal drive kinovirksomhet og annen virksomhet som er knyttet til drift av kino, teater og kulturhus, herunder salg og formidling av billetter samt det som står i forbindelse med dette. KinoSør har virksomhet lokalisert i Kristiansand, Arendal og Farsund som er basert på konsesjon fra respektive kommuner. På alle tre lokasjoner er kioskdrift en integrert del av kinovirksomheten.

⁹ Årsregnskap 2015 for Kristiansand Kino Holding AS, note 5.

2.3 Formål med eierskap

Kristiansand kommunes målsetning med sitt eierskap i Kristiansand Kino Holding er todelt. Foruten å oppfylle kommunens kulturpolitiske målsetninger gjennom konsesjonsbestemmelsene har eier også forventninger om økonomiske resultater og leveranser fra selskapet. Kinodrift er forretningsmessig virksomhet og det forventes at selskapets virksomhet baseres på normale forretningsmessige prinsipper.

Barnefilmfestivalen har et noe annet formål og utgjør et unntak. Dette omtales i kapittel 3.

2.4 Valg av selskapsform

Bystyret hadde en grundig diskusjon om organisering av Kristiansand kino da denne ble omdannet til aksjeselskap, de tre selskapene ble etablert og eiendommen Vestre Strandgt. 9, overført til selskapet i 2001. Bakgrunnen for omdanningen var at driftsformen som var valgt til da, kommunal bedrift, forsvant ut av lovverket. Valget stod mellom kommunalt foretak og aksjeselskap. Begrunnelsen for valget var dels kulturpolitiske hensyn og dels ut fra å skaffe kinoen gode rammevilkår i en fremtidig konkurranseutsatt posisjon.

Eierskapsmelding del 2 slår fast at *"selskapet mener aksjeselskapsformen tjener selskapets virksomhet best og mener at den argumentasjonen som ble brukt i 2001 for valg av aksjeselskap, fortsatt er riktig"*. Dette står fortsatt ved lag fra selskapets side. For øvrig, på samme måte som tidligere, er dette også den selskapsformen som er valgt hovedsakelig ellers i "kino-Norge". Rådmannen deler selskapets syn på dette punkt på samme måte som tidligere mht. valg av selskapsform og mener aksjeselskapsformen er det riktige valget her.

Vedrørende fremtidig utvikling sier selskapets årsberetning for 2015 at *«Det norske kinomarkedet har vært forholdsvis stabilt de siste 10 årene, til tross for økt konkurranse fra ulike lovlige og ulovlige nettbaserte tjenester, og besøkstallene for 2015 viser at denne trenden fortsetter. Vi ser også at norske filmer, med bred publikumsappell, har hatt en stor vekst i samme periode; og derigjennom bidratt til godt kinobesøk.*

Det pågår samtidig en rekke innovative prosjekter for å utvikle kinoen, som en sosial og inkluderende arena for gode film- og kulturopplevelse, herunder knyttet til bedre utnyttelse av ny teknologi og økt fokus på den totale gjesteopplevelsen. I samarbeid med Nordisk Film, er KinoSør er sentral pådriver i dette arbeidet.».

3. Barnefilmfestivalen (BFF)

Kristiansand Internasjonale Barnefilmfestival ble i 2016 arrangert for 19. gang og har siden 2008 eksistert som et eget selskap i kinokonsernet (Barnefilmfestivalen AS (BFF)). Barnefilmfestivalen skal drive filmfestival for barn og unge, og virker som en arena for "opplæring" av et fremtidig kinopublikum. I tillegg virker festivalen som et møtested for bransjefolk og legger til rette for omsetning av film for det profesjonelle markedet.

3.1 Historikk og økonomisk utvikling

Festivalen arrangeres hvert år normalt i slutten av april. Festivalen besøkes av rundt 12-15.000 publikummere hvor det vises rundt 100 filmtitler og arrangeres filmverksteder som

engasjerer ca. 500 skoleelever i tillegg til en rekke sidearrangementer for familiepublikummet. Det arrangeres også festival parallelt i Farsund og Arendal.

I 2015 omsatte festivalen for 2,7 mill. kr og hadde utgifter på 3,4 mill. kr som resulterte i et årsresultat (resultat etter skatt) på minus 0,5 mill. kr (som inkluderer negativ netto skatt med 0,2 mill. kr – dvs. at resultat før skatt var på minus 0,7 mill. kr).

Tabell 1 viser noen av de viktigste tallene fra selskapets regnskap de siste år.

Tabell 1 – utvalgte regnskapstall Barnefilmfestivalen AS.

Regnskap				
tall i 1000 kr	2012	2013	2014	2015
Salgsinntekter	372	522	457	530
Tilskudd	2 127	2 017	2 181	2 142
Sum inntekter	2 500	2 539	2 638	2 671
Årsresultat	-1 228	-675	-479	-527
Konsernbidrag	1 107	675	471	700
Egenkapital	106	108	100	272

Barnefilmfestivalen hadde i 2015 salgsinntekter på 0,53 mill. kr som utgjorde 19,8 % av festivalens inntekter og var nok til å dekke 15,7 % av festivalens samlede kostnader. Festivalens drift er hovedsakelig basert på offentlige tilskudd som i sum har ligger forholdsvis stabilt de senere år. Tabell 2 viser oversikt over hvor mye og hvem festivalen har fått tilskudd fra de siste år.

Tabell 2 – tilskudd Barnefilmfestivalen AS.

Tilskudd				
tall i 1000 kr	2012	2013	2014	2015
Film og Kino	1 150	1 220	1 470	1 715
Kristiansand kommune ¹⁰	140	135	120	120
Nordisk kulturfond	100	-	-	-
Sørnorsk Filmsenter	258	130	-	30
Nordisk Film & TV-Fond	130	130	-	-
Vest-Agder fylkeskommune	-	100	110	110
Andre	350	302	406	167
Sum	2 127	2 017	2 181	2 142

Siden Barnefilmfestivalen ble opprettet som eget selskap i 2008 har samlet årsresultat (etter skatt) frem til 2015 vært på minus 6,3 mill. kr i løpet av selskapets 8 første driftsår som eget selskap. På den andre siden betaler Barnefilmfestivalen 350 000 kr i salleie til KinoSør, i tillegg til å betale husleie og for administrative tjenester. I Arendal og Farsund får KinoSør alle billettinntekter fra festivalen. Reell netto kostnad for holdingselskapet har derfor vært lavere en 6,3 mill. kr i denne perioden uten at det lar seg tallfeste nøyaktig. Dette henger også sammen med at kapasiteten Barnefilmfestivalen legger beslag på alternativ kunne hatt en annen anvendelse og verdi dersom ikke festivalen ble avholdt slik at det ikke er mulig å oppgi en eksakt verdi på netto kostnad her.

¹⁰ Beløp mottatt over kulturbudsjettet.

Kinostyret i morselskapet har hatt som policy at man kan bruke ca. 700 000 kr før skatt årlig til finansiering av festivalen. De siste 4 regnskapsår har festivalen fått overføringer (konsernbidrag) fra kinoen på til sammen ca. 3,0 mill. kr etter skatt.

Tilskuddet festivalen har mottatt fra kommunen direkte over kulturbudsjettet er i omfang såpass lite at den ikke er i nærheten å komme inn under reglene om ulovlig offentlig støtte som beskrives i revisjonens rapport om tilskuddsregimet i Kristiansand kommune¹¹. Videre er det heller ikke noe galt i den praksis man har ved at man overfører konsernbidrag til festivalen hvor man blant annet bruker begrunnelsen om at man "oppdrar et framtidig kinopublikum" slik at man legger til rette for fremtidig verdiskapning som ikke kommer direkte til uttrykk gjennom festivalens regnskaper. Festivalen er tuftet på lokale opplevelser med et lokalt publikum (gir eksempelvis skolebarn tilgang til filmopplevelser) slik at det er kommunens egne innbyggere som nyter godt av dette.

I forbindelse med salget av 49 % av aksjene i KinoSør AS til Nordisk Film AS ble det avtalt at partene forpliktet seg til å videreføre både Barnefilmfestivalen og UNG Festivalen («Filmfest UNG»), og begge parter skal bidra positivt til videreutvikling av festivalene.

3.2 Vurdering av fremtidig organisering

Det er forhold som taler for at nåværende organisering og finansiering av Barnefilmfestivalen ikke er ideell. En har derfor sett på muligheten for å organisere filmfestivalen på annet vis.

Barnefilmfestivalen er blant festivalene som har mottatt høyest støtte over kulturbudsjettets festivalpott de senere år. Kulturdirektørens kulturfaglige vurdering av festivalen er at:

«Det er et bra mangfold av festivaler i Kristiansand – det ble i løpet av 2016 arrangert 13 festivaler som fikk økonomisk støtte fra kommunen (i tillegg til Palmesus). Vi har festivaler innenfor 7-8 forskjellige kulturuttrykk og 5-6 ulike musikksjangre. Det er fire festivaler som de siste årene har mottatt cirka halvparten av kommunens tilskuddspott (Punkt-festivalen, Protestfestivalen, SAND-festivalen og Barnefilmfestivalen), mens øvrige 10-12 festivaler har konkurrert om den andre halvparten.

Barnefilmfestivalen er den eneste festivalen som kommunen har et (indirekte) eierskapsforhold til, og denne festivalen mottar også betydelig økonomisk støtte fra andre kommunale kilder (holdingselskapet og Den kulturelle skolesekken).

Det er på tide at eierskapet til festivalen reorganiseres. Med tanke på prinsippet om likebehandling av søkere, er det ikke gunstig at kommunen har en tettere formell relasjon til kun én av festivalene i byen (eventuelt bør festivalen ikke være søknadsberettiget til kommunens ordinære festivaltilskudd). Kulturdirektøren har ingen klar formening av en foretrukket organisasjonsmodell, men vil advare mot at det legges til grunn for store forventninger til egeninntekter. En internasjonal filmfestival i Kristiansand vil utvilsomt være avhengig av en fortsatt høy andel offentlig finansiering for å kunne beholde den posisjonen som er opparbeidet gjennom 20 år.»

¹¹ Tilskuddsregimet. Lokaldemokrati, offentlig anskaffelser, offentlig støtte og kryssubsidiering. Rapport til kontrollutvalget i Kristiansand kommune, bystyresak 16/13. http://pa.kristiansand.kommune.no/politiske_saker/default.asp

Rådmannen er av den oppfatning at det bør vurderes en annen organisering av festivalen. I tillegg til at det er uheldig at kommunen har en tettere kobling til en av festivalene i byen skaper det kommunale eierskapet utfordringer i forhold til selskapets muligheter for å søke om tilskudd fra eksterne aktører.

Det at festivalen er (indirekte) heleid av Kristiansand kommune hindrer blant annet festivalen i å kunne søke og få utdelt midler fra Cultiva. «Barn og unge» er hovedsatsingen til Cultiva og i strategien deres utdypes satsingen på følgende måte:

«Tiltak og prosjekter som i særlig grad vil styrke barn og unges livssituasjon gjennom å fremme deres kreativitet, kulturelle deltakelse, opplevelse og utvikling. En andel av midlene skal særlig brukes til å løfte de grupper barn og unge som har de største levekårsproblemene. Stiftelsen mener at en spisset innsats for barn og unge vil ha grunnleggende effekt på levekår. Opplevelse av, og kompetanse innen kunst, kultur og kreativitet anses som et fundament for å sikre innbyggernes livskvalitet og byens attraktivitet.».

Festivalen har også opplevd problemer og avslag på søknad om private midler for sponsor-/markedsføringsstøtte siden festivalen er organisert som et aksjeselskap som i prinsippet kan gi ut utbytte.

Det ble fra Barnefilmfestivalens side i 2015 innhentet vurdering fra PWC¹² vedrørende organisering av Barnefilmfestivalen som enten stiftelse eller som aksjeselskap eid av en nyopprettet stiftelse. En slik alternativ organisering vil gi muligheter for å søke tilskudd fra Cultiva. Den skattemessige effekten Kristiansand Kino Holding har hatt på om lag kr 200 000, vil falle bort med alternativ organisering i stiftelse. På den annen side er jo et vesentlig poeng med en annen organisering å forsøke å gjøre festivalen mer økonomisk selvberende. For øvrig viser vurderingen fra PWC at det ikke er andre vesentlige ulemper ved en alternativ organisering.

Rådmannen er i utgangspunktet skeptisk til opprettelse av stiftelser. Det skyldes at stiftelse som organisasjonsform er lite fleksibel og vanskelig å endre/justere dersom formålet med stiftelsen endres over tid. I dette tilfellet mener rådmannen likevel det er grunn til å vurdere stiftelse som organisasjonsform. Hovedbegrunnelsen er at denne type kulturtiltak er basert på tilskudd, og organisasjonsformen bør tilpasses slik at mulighetene for å kunne søke og motta tilskudd optimaliseres. For tilfellet her med en stiftelse kan det tenkes to forskjellige løsninger. Enten at hele festivalens virksomhet plasseres direkte i en stiftelse, eller alternativt at dagens selskapsform (AS) videreføres, men da i eie av en stiftelse som innebærer en videreføring av den struktur og form som ligger på festivalen i dag.

I tillegg til at det er ønskelig at festivalen kan bli mer økonomisk levedyktig, er også likebehandling av tilskuddsmottakere fra kommunens festival-pott et vesentlig poeng i vurderingen som er foretatt. Sum tilskudd festivalen mottar fra kommunen sammen med mottatt konsernbidrag fra holdingselskapet utgjør omlag fire ganger så mye som største enkeltpost på festival-potten til kommunen – noe som vil kunne bli stilt spørsmål til utenfra/ fra eksterne og kulturlivet for øvrig.

¹² Memo til styret i Barnefilmfestivalen AS. «Alternativ fremtidig organisering av Barnefilmfestivalen AS». PWC 2. september 2015.

Rådmannen ser på Barnefilmfestivalen som et viktig tilbud som ønskes videreført og har tro på bedre muligheter og rammevilkår ved endring til stiftelse. På denne bakgrunn anbefaler rådmannen at det fremlegges en ny bystyresak for endelig vurdering av eierskap og organisasjonsform på barnefilmfestivalen der en går grundigere til verks mht. å vurdere de to alternativene vedrørende organisering av Barnefilmfestivalen, som enten stiftelse, eller som aksjeselskap eid av en nyopprettet stiftelse før en evt. går videre med prosess med opprettelse av stiftelse.

Andre forhold som må belyses vil være en nærmere vurdering av økonomi og finansiering av festivalen som vil være viktig dersom man fristiller seg fra kinokonsern-strukturen sammen med hvem av kinoen og kommunen som bør stå som oppretter av en eventuell stiftelse. En evt. fristilling fra kinokonsern-strukturen vil forhåpentligvis også gi festivalen ekstra insentiver i jakten på finansiering og sponsorater ved at man ikke har en ordning med konsernbidrag lenger som tidligere.

Det forutsettes også at det opprettes dialog med kinoen og barnefilmfestivalens respektive styrer mht. videre prosess og utredning rundt Barnefilmfestivalens fremtid før ny sak med anbefaling fremmes for bystyret.

4. Økonomi, avkastning, ansvarlig lån og utbytte – analyse og vurderinger

Jamfør eierskapsmelding del 2 for Kristiansand Kino Holding AS (morselskapet) så ble uttak fra selskapet grundig behandlet ved omdanningen i 2001. Det ble den gang diskutert avkastningskrav og ansvarlig lån for selskapet hvor bystyret den gang ikke ønsket å gi selskapet et ansvarlig lån, noe rådmannen heller ikke valgte å foreslå sist i eierskapsmelding del 2.

Situasjonen er annerledes nå hvor de strukturelle/organisatoriske endringer som er gjort i selskapet de senere år har gitt rom og lagt til rette for økte resultater på sikt. Rådmannen anbefaler derfor en nedsettelse av deler av selskapets aksjekapital som kan brukes av kommunen ved at det opprettes/etableres et ansvarlig lån mellom selskap og eier (konvertere egenkapital til gjeld). Dette gjelder spesielt i Kristiansand Kino Eiendom hvor det er bundet opp svært mye egenkapital.

4.1 Risiko og avkastningskrav/-mål

Avkastningskrav er den alternativkostnad som gjenspeiler hvilken avkastning eier og kreditor kan oppnå ved alternative plasseringer til samme risiko som i selskapet¹³. Å fastsette krav til resultat gjøres som regel i forhold til hva man kan få i alternativ avkastning ved å plassere penger risikofritt (bankinnskudd), samt med påplussing for ekstra risiko. Risikopremien sier noe om hvor stor meravkastning man kan forvente ved å plassere penger i markedet sammenlignet med i bank. I tillegg gjøres det justeringer for det enkelte selskap for hvorvidt man oppfatter selskapet som mer eller mindre risikofyllt enn gjennomsnittet i markedet, målt ved selskapets "betaverdi" som angir graden av samvariasjon i avkastning mellom selskapet og markedet/markedsporteføljen.

En mye brukt modell for å beregne avkastningsmål for selskaper med forretningsmessige mål er kapitalverdimodellen. Dette avkastningsmålet er godt egnet for å vurdere selskapenes

¹³ Boye, Knut (2002): *Finansielle Emner*. Cappelen Akademiske Forlag, Oslo.

prestasjoner over flere år (typisk 3-5 år), men kan være mindre relevant på kortere sikt for enkelte år. Det bør derfor suppleres med andre nøkkeltall som viser selskapets utvikling og resultater på flere områder.

I sin enkleste form kan kapitalverdimodellen beskrives som en modell bestående av to variabler bestående av risikofri rente, samt en faktor som tar hensyn både til risiko i markedet og graden av denne for det enkelte selskap. Logikken er i utgangspunkt at jo høyere usikkerhet og risiko, jo høyere avkastning vil en investor kreve. Den faktiske avkastningen må så måles mot avkastningskravet for å vurdere hvorvidt avkastningen har vært god eller dårlig, hensyntatt den risiko man har eksponert seg for. For en mer detaljert beskrivelse av modellen henvises det til Statens eierskapsmelding fra 2011¹⁴.

For kinoens virke hvor en blant annet skal tilby befolkningen et lokalt kulturtilbud gjennom et bredt spekter av varierende filmer av høy kvalitet, og på den måte realisere Kristiansand kommunes kulturpolitiske målsettinger for kinodrift så kan det sette noen begrensninger for resultatene som leveres. Andre forhold som også påvirker dette er eventuelle begrensninger som måtte ligge i konsesjonsrettighetene, samt å drive en Barnefilmfestival som hittil ikke har hatt økonomisk bæreevne alene.

Det er opp til eier å avklare hva selskapet skal drive på med. Om en for eksempel skal drive en barnefilmfestival som er avhengig av et betraktelig årlig konsernbidrag for å gå rundt økonomisk, noe som ble drøftet mer inngående i forrige kapittel.

Gitt disse begrensninger er det likevel opp til eier å stille krav og sette målsettinger til selskapene ift. økonomiske leveranser. Kristiansand Kino Eiendom AS hadde i 2015 driftsinntekter (i all hovedsak husleieinntekter) på 4,3 mill. kr, mens bokført verdi av eiendommen var på 24,9 mill. kr. Her har man et forholdsvis stort avvik mellom bokført verdi og en markedsverdi på eiendommen gitt den underliggende kontantstrøm som eiendommen genererer. Dette skaper ytterligere utfordringer ift. måling og vurdering av oppnådde resultater og avkastning.

Videre kan en se at kinoens husleie (målt i leie pr. sete, eller pr. solgte billett) nok også ligger i den lavere enden av skalaen blant de større byer i landet selv om husleien ble satt opp med 1 mill. kr i forkant av delsalget av KinoSør. Dette vil også være av betydning dersom en sammenligner KinoSørs økonomiske resultater med andre kinoers driftsselskaper. Så i sum er det flere forhold som gjør det vanskelig å stille opp et korrekt avkastningsmål for selskapet. Konsernets resultater påvirkes av både KinoSør, Barnefilmfestivalen og Kristiansand Kino Eiendoms resultater. Kristiansand Kino Eiendom vil fortsette å generere gode resultater på papiret med faste stabile inntekter og lave bokførte verdier. Barnefilmfestivalen har historisk trukket ned resultatene i konsernet, mens KinoSør vil være selskapet som en lettest kan sette et rettferdig avkastningsmål på og vurdere oppnådde resultater på.

Rådmannen anbefaler derfor at en i denne omgang først og fremst setter et avkastningsmål for KinoSør. Som nevnt over vil avkastningen til Kristiansand Kino Eiendom ventelig være høy og stabil fremover, mens eventuelle endringer i Barnefilmfestivalen hva angår eierskap og organisering vil påvirke resultatene i Kristiansand Kino Holding om det vedtas.

¹⁴ St. Meld. 13 (2010-2011), "Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi", s.49-51.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-13-2010-2011.html?id=637119>

Med historisk lave renter og utsikter for fortsatt lav rente fremover konkluderer rådmannen at det kan være realistisk å forvente avkastning på totalkapitalen i KinoSør i størrelsesorden 4-6 % med medianverdi på 5 %.

Samtidig vil det også her være noen problemer med måling av reell avkastning. Ved salget til Nordisk Film var prisen basert på en fremforhandlet verdsettelse av egenkapitalen i selskapet på nærmere 43 mill. kr for 100 % av aksjene. Bokført verdi av egenkapitalen i selskapet er pt. ca. 7 mill. kr. Korrigerer en for dette forhold, ble både totalkapital- og egenkapitalrentabiliteten etter skatt begge rundt ca. 13 % for KinoSør for regnskapsåret 2015 som kan sies å være svært gode resultater. Samtidig viser tabell 4 litt lenger frem i saken hvilke resultater som er oppnådd på bokførte verdier for de samme nøkkeltallene, så da er det lett å se at det kan være utfordringer med måling av resultatene. I tillegg synes KinoSør å ha en lavere husleie enn flere av de kinoene en sammenligner seg som også påvirker resultatene noe ift. sammenligning med andre.

4.2 Regnskapsanalyse og sammenligning med andre kinoer

I 2015 hadde konsernet totale driftsinntekter på 69,9 mill. kr og oppnådde et årsresultat på i underkant av 6,5 mill. kr hvor Kristiansand kommunes (majoritetens) andel utgjorde i overkant av 3,6 mill. kr. Resultatet i morselskapet ble nærmere 4,8 mill. kr hvor totalt 4,5 mill. kr ble avsatt og utbetalt som utbytte i 2016.

Konsernets regnskap (majoritetens andel) viser pr. 31.10.2016 et resultat på ca. 4,3 mill. kr og prognosen for konsernet samlet sett for 2016 er på 5,1 mill. kr. Prognosen er inkludert forventet overførsel/konsernbidrag til barnefilmfestivalen på 0,7 mill. kr.

Tabell 3 viser utvalgte regnskaps- og nøkkeltall for konsernet¹⁵.

¹⁵ Istedenfor å kommentere for mye rundt tallene her nå så ligger vedlagt (notat) om «*Generalforsamling 2016 – Kristiansand Kino Holding AS*» som går dypere inn i regnskapstallene til mor og konsern for 2015 for de som ønsker å kikke mer på det.

Tabell 3 – utvalgte regnskapstall og nøkkeltall for Kristiansand Kino Holding AS (konsern).

Regnskap				
Tall i 1 000 kr	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter	73 114	68 977	68 907	69 861
Driftsresultat	3 352	3 143	3 473	9 341
Årsresultat	2 807	1 832	2 569	6 459
Egenkapital	26 681	27 013	28 082	27 293
Gjeld	34 781	22 274	19 153	27 572
Totalkapital	61 462	49 287	47 235	54 865
NØKKELTALL				
Totalkapitalrentabilitet	7,1 %	5,8 %	8,3 %	18,7 %
EK rentabilitet f.skatt	14,1 %	10,4 %	13,5 %	33,4 %
EK rentabilitet e.skatt	10,4 %	6,8 %	9,3 %	23,3 %
Driftsrentabilitet (res. av driften i %)	4,6 %	4,6 %	5,0 %	13,4 %
Årsresultat i % av omsetning	3,8 %	2,7 %	3,7 %	9,2 %
Gjeldsgrad	1,3	0,8	0,7	1,0
Rentedekningsgrad	10,7	7,8	14,5	30,9
Likviditetsgrad	0,6	0,4	0,5	0,7
Egenkapitalandel	43,4 %	54,8 %	59,5 %	49,7 %

Etter en periode (2007-2010) med heller svakere resultater har konsernet de senere år oppnådd gode økonomiske resultater både i forhold til omsetning og totalkapitalen. Driftsrentabiliteten har vært stigende i perioden og nesten tre-doblet seg, mens årsresultat i % av omsetningen har mer enn doblet seg.

Selskapet har siden dag én vært godt kapitalisert med en egenkapital pr. 31.12.2015 på 27,3 mill. kr bestående av innskutt aksjekapital med 18 mill. kr, overkursfond 5,9 mill. kr og opptjent egenkapital på 3,4 mill. kr. Minoritetens andel¹⁶ av egenkapitalen i konsernet er på i underkant av 3,5 mill. kr.

Tabell 4 viser en sammenligning av de mest relevante økonomiske nøkkeltallene med 4 av landets øvrige større kinoaktører i tillegg til å vise hvor mye de ulike kinoene har betalt i utbytte de siste 5 år (tall i 1 000 kr)¹⁷.

Tabell 4 inneholder i all hovedsak «rene» regnskap fra driftsselskapene tilsvarende KinoSør slik at en har forsøkt å få frem relevante og sammenlignbare tall her. Ved å bruke Kristiansand Kino Holding AS som utgangspunkt ville det vært enkelte forhold – slik som eksempelvis at Barnefilmfestivalen AS er finansiert ved overførsel av konsernbidrag fra morselskapet som gjør at tallene ikke vil være 100 % sammenlignbare mellom selskapene så KinoSør vil være mer interessant å se på ift. sammenligning med andre.

¹⁶ Nordisk Films eierandel i KinoSør AS.

¹⁷ NB! Gjelder utbytte/konsernbidrag fra de omtalte selskaper. Kristiansand Kino Holding er f.eks. mottaker av sin andel av KinoSørs utbytte, og har selv betalt utbytter som visst senere i tabell 5 i saken.

Tabell 4 – sammenligning av ulike nøkkeltall mellom Kristiansand Kino Holding AS (konsern) og andre kinoer.

Nøkkeltall				
	2012	2013	2014	2015
<u>Totalkapitalrentabilitet</u>				
KinoSør	20,2 %	10,7 %	8,4 %	29,9 %
Bergen Kino	4,0 %	5,6 %	13,4 %	18,0 %
Drammen Kino	25,6 %	29,5 %	37,3 %	52,3 %
SF Stavanger/Sandnes	19,0 %	12,5 %	19,7 %	24,6 %
Trondheim Kino	5,7 %	6,4 %	8,9 %	9,0 %
<u>EK rentabilitet e.skatt</u>				
KinoSør	53,9 %	27,7 %	21,5 %	81,8 %
Bergen Kino	5,8 %	11,1 %	26,3 %	19,5 %
Drammen Kino	28,0 %	41,0 %	61,4 %	91,7 %
SF Stavanger/Sandnes	23,3 %	13,9 %	27,3 %	49,1 %
Trondheim Kino	2,7 %	9,3 %	9,4 %	13,1 %
<u>Årsresultat i % av omsetning</u>				
KinoSør	6,3 %	3,4 %	2,5 %	8,5 %
Bergen Kino	3,6 %	6,8 %	11,9 %	8,5 %
Drammen Kino	10,9 %	11,7 %	12,1 %	15,8 %
SF Stavanger/Sandnes	10,9 %	6,8 %	9,7 %	9,0 %
Trondheim Kino	1,8 %	7,0 %	7,5 %	13,0 %
<u>Egenkapitalandel</u>				
KinoSør	25,9 %	25,0 %	27,1 %	25,0 %
Bergen Kino	41,1 %	65,3 %	50,7 %	63,8 %
Drammen Kino	67,6 %	29,5 %	59,9 %	25,3 %
SF Stavanger/Sandnes	60,9 %	63,2 %	37,0 %	33,3 %
Trondheim Kino	58,0 %	59,7 %	61,1 %	55,8 %
<u>Utbytte</u>				
KinoSør	3 907	2 232	3 000	5 610
Bergen Kino	2 346	10 000	8 000	6 150
Drammen Kino	-	5 800	-	9 000
SF Stavanger/Sandnes	6 000	6 000	6 000	6 000
Trondheim Kino	2 000	2 000	2 000	2 500

Tabellen viser at i sum – og ut fra de bokførte verdier i selskapene, så har resultatene i kinobransjen vært ganske gode de senere år.

Ved å kikke veldig overordnet på tallene er det mulig å se noen tendenser. Drammen ser ut til å ha de beste resultatene (effektiv og bra utformet kino med forholdsvis lav andel lønnskostnader sammenlignet med KinoSør målt opp mot inntektsnivå på billettinntekter). Trondheim kino som er den eneste helkommunale kinoen er den som ser ut til å ha levert svakest resultater i perioden. Drammen kino er den eneste kinoen der en privat aktør har flertallet av aksjene, mens Kristiansand, Bergen og Stavanger/Sandnes i sammen alle har 51 % eierskap.

Når det gjelder egenkapitalandel så synes flere av selskapene å ha høy egenkapital, mens situasjonen har bedret seg litt utover i perioden for et par av dem.

4.3 Prinsipper for utbytte – forventninger og forslag til utbyttemodell

På generell basis gir Kristiansand kommune som eier uttrykk for synspunkter og forventninger til selskapets utbyttepolitikk og vil ønske at det legges opp til en utbyttepolitikk

som fremmer langsiktig verdiskaping for selskapet. Utbytteforventningene skal reflektere hva kommunen som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd for å nå målet om høyest mulig verdiskaping over tid. De forventninger om utbytte som uttrykkes skal være forutsigbare og normalt ligge fast over en periode på flere år. Over tid kan imidlertid selskapets situasjon endre seg og gjøre det naturlig å endre utbyttepolitikken.

Den gjeldende ordningen for kommunisering av utbytteforventninger ovenfor selskapet som ble vedtatt sist i kinoens eierskapsmelding del 2 sa blant annet at *“også i forholdet mellom Kristiansand kino og kommunen er det viktig med forutsigbarhet mht. til ønsker om utbytte. For at forutsigbarheten skal bli størst for begge parter, bør en drøfting om årets resultat og fastsetting av utbytte skje så seint som mulig på året, for eksempel i slutten av september. Forventet utbytte i fireårsperioden må derfor også settes med forutsetninger om stor grad av usikkerhet. Men i normalttilfellet må det utbyttet eier og ledelse i Kristiansand Kino Holding AS blir enige om, også blir fulgt opp av bystyret og styret i Kristiansand Kino Holding AS”*.

Kommunens forventninger knyttet til utbytte har frem til nå dermed ikke kommet direkte til uttrykk ved at selskapet har en modell å forholde seg til, men mer gjennom forventninger fra eier i handlingsprogrammet og ved dialog med selskapet. Dette foreslår rådmannen å endre nå.

Med bakgrunn i de strukturelle og organisatoriske endringer som er gjort i selskapet de senere år som har gjort rom for økte resultater anbefaler rådmannen at man konverterer deler av selskapets egenkapital og omgjør det til et ansvarlig lån (nærmere beskrevet i kapittel 4.4). Av den grunn vil det være mulig for eier å få mer jevne og stabile inntekter fra selskapet gjennom renteinntekter fra et ansvarlig lån, samtidig som forventningene rundt fremtidige resultater da ellers vil være noe mindre.

Foruten utbyttene som fremkommer av tabell 5 under, har Kristiansand Kino Holding betalt ut utbytte 4 ganger tidligere ila. sine første 10 driftsår (2001-2010) med til sammen 1,7 mill. kr i perioden. Siden Barnefilmfestivalen ble opprettet som eget selskap i 2008 og fremt til 2015 har samlet årsresultat (etter skatt) vært minus 6,3 mill. kr i løpet av selskapets første 8 driftsår slik at uten finansiering av deler av festivalen ville potensielt utbytteutbetalingene fra Kristiansand Kino Holding kunne vært høyere.

Tabell 5 – utbytte Kristiansand Kino Holding (mor).

Utbytte				
Tall i 1 000 kr	2012	2013	2014	2015
Kristiansand Kino Holding	3 200	1 500	22 500	4 500

Av utbytte i 2014 var 21 mill. kr ekstrautbytte relatert til salget av aksjene i KinoSør AS.

Det finnes flere forskjellige type utbyttemodeller. Alt fra de enkleste modeller hvor man tar en fast prosent av resultatet til de litt mer avanserte trinnvise modellene som kan inneholde både faste og variable komponenter.

Hvor mye som kan deles ut i utbytte defineres ut ifra aksjeloven § 8-1. Det er styrets oppgave å foreslå størrelsen på et eventuelt utbytte for selskapets generalforsamling som ikke kan vedta større utbytte enn det styret har foreslått jfr. aksjelovens § 8-2. Videre

forutsettes det at selskapet til enhver tid skal ha en egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet jfr. aksjelovens § 3-4.

Gjennom gjeldende aksjonæravtale pr. 1. oktober 2014 mellom Kristiansand Kino Holding AS og Nordisk Film AS relatert til KinoSør AS foreligger det føringer hva angår KinoSørs kapital- og finansieringsstruktur. Pkt. 5 sier:

«Partene er overens om at kapitalstrukturen i Selskapet, dvs. forholdet mellom egenkapital og fremmedkapital, skal være hensiktsmessig/effektiv og således tilpasset formålet med eierskapet, forretningsmessige risiko, bransjemessige særtrekk, prisen på fremmedkapital etc.

Beslutning om utdeling av utbytte skal treffes av generalforsamlingen etter at eierne har diskutert saken og styret har lagt frem forslag om utdeling eller annen anvendelse av overskudd eller fri egenkapital. Dersom Partene ikke blir enige om et annet beløp, skal hovedregelen være at det skal deles ut utbytte på 100 % av det maksimale beløp som kan utdeles som utbytte etter skatt, forutsatt at dette er i samsvar med aksjelovens regler, dog slik at egenkapitalandelen skal være minimum 25 % av totalkapitalen. Dersom utdeling i slikt omfang ikke kan foretas innenfor aksjelovens bestemmelser, skal det maksimale beløpet som kan utdeles - hensyntatt aksjeloven og regnskapsloven - utbetales som utbytte.».

Ut fra hva en ser i de andre større kinoene i landet så synes en egenkapitalandel på rundt 25 % å være et nivå som synes forsvarlig i kinoenes driftsselskaper. Egenkapitalandel i konserner avhenger litt av hvordan kinoen er organisert mht. eierskap til lokaler og finansiering av disse. Trondheim Kino Eiendom hadde eksempelvis pr. 31.12.2015 en egenkapitalandel i selskapet på kun 1,2 % av bokførte verdier, men den underliggende reelle markedsverdien er vesentlig høyere enn hva som fremgår av regnskapene. Kristiansand Kino Eiendom AS hadde på sin side en høy egenkapitalandel på 78 % pr. 31.12.2015. Kapittel 4.4 kommer nærmere inn på forslag til endringer i selskapets kapitalstruktur som vil påvirke foreslått modell for utbytte.

Under forutsetning om nedsettelse av aksjekapital nærmere beskrevet i neste avsnitt og konvertering til ansvarlig lån med til sammen 15 mill. kr. vil Kristiansand Kino Eiendom ha en egenkapitalandel på ca. 20 % ift. bokførte verdier og en bør kunne legge til grunn en tilsvarende ordning for Kristiansand Kino Eiendom som for KinoSør, bare med en noe lavere terskelverdi på 20 %.

Og videre det samme i morselskapet som pt. har en egenkapitalandel på ca. 50 %. Under forutsetning om at aksjekapitalen settes ned med 15 mill. kr samtidig som en etablerer et ansvarlig lån så vil en også her få en egenkapitalandel på noe under 20 %.

For Kristiansand Kino Holding vil rådmannen derfor anbefale at så lenge konsernets bokførte egenkapital overstiger 20 % skal hovedregelen være at det skal deles ut utbytte på 100 % av det maksimale beløp som kan utdeles som utbytte etter skatt, forutsatt at dette er i samsvar med aksjelovens regler. Dersom utdeling i slikt omfang ikke kan foretas innenfor aksjelovens bestemmelser, skal det maksimale beløpet som kan utdeles - hensyntatt aksjeloven og regnskapsloven - utbetales som utbytte.

Kulturdirektøren har gitt følgende innspill vedrørende utbyttepolitikken for Kristiansand Kino Holding:

«Nordisk Films bud på 49 % av aksjene i KinoSør inneholdt signaler om en aktiv eier med planer om å involvere seg også i tiltak og prosjekter utenfor kinobygget. Dette fremgår også av aksjonæravtalen. De to første årene har vi ikke sett konkrete resultater i denne retningen. Nordisk Film har så langt hatt sitt hovedfokus på å gjøre kinoen kostnadseffektiv og attraktiv.

Dette gjør at Kristiansand kommune har fått et forholdsvis høyt økonomisk utbytte fra eierposten på 51 % i KinoSør. Ideelt sett burde kommunen øremerke en andel av det årlige utbyttet til ett eller flere prioriterte kulturpolitiske formål. For eksempel ville en egen stipendordning enkelt kunne tilpasses varierende størrelse på utbyttet (antallet stipend og størrelsen på disse). Et annet alternativ kunne være prosjektstøtte til kompetansehevende tiltak i regionen.».

Rådmannen ønsker ikke at man for enkeltselskaper fraviker prinsippet om å ikke øremerke hele eller deler av utbyttet til bestemte formål, jmfør vedtakspunkt 6 i bystyresak 118/16 om økonomiske handlingsregler; *«Forventet utbytte fra selskaper avsettes (bortsett fra fast del av utbytte fra Agder Energi AS). Disponeringen avklares i 1. tertialrapport da endelige utbytte er kjent.».*

4.4 Kapitalstruktur, opprettelse av ansvarlig lån m.m.

Kommunens eierskapsmelding del 1 inneholder et eget avsnitt om kapitalstruktur hvor blant annet følgende står omtalt *”for aksjeselskap er forholdet mellom gjeld (fremmedkapital) og egenkapital i et selskap et vesentlig eierspørsmål. For mye og for lite egenkapital kan medføre effektivitetstap. Ideelt sett bør det for hvert selskap regelmessige foretas en analyse av kapitalstrukturen. Forretningsrisiko, bransjemessige særtrekk, prisen på fremmedkapital og finansiell styrke er alle forhold som må vurderes når virksomhetens kapitalstruktur skal bestemmes”.*

Slik kinoen er finansiert nå har den en kapitalstruktur som ikke er optimalt tilpasset det å gi utbytte. I morselskapet består 23,9 mill. kr av aksjekapital og overkurs, mens sum egenkapital utgjør 24,7 mill. kr. Egenkapitalandelen i morselskapet og konsernet var på hhv. 75 % og 50 % pr. 31.12.2015 synes å være høyt – og det samme kan sies om Kristiansand Kino Eiendom som hadde en egenkapitalandel på 78 % som tidligere omtalt, mens Barnefilmfestivalen hadde en egenkapitalandel på ca. 18 % på samme tidspunkt.

Med bakgrunn i de høye nivåene på egenkapital så anbefaler rådmannen derfor her at man legger opp til at det kan foretas en kapitalnedsettelse av aksjekapital kombinert med etablering av et ansvarlig lån som kommunen vil motta løpende renteinntekter på.

Et ansvarlig lån står tilbake for all annen gjeld og plasserer seg dermed risikomessig mellom ordinær gjeld og egenkapital, og bør således normalt prises på et nivå mellom ordinære rentevilkår og forventet avkastningskrav for egenkapitalen. Andre forhold som spiller inn er selskapets risikostruktur, bransje, økonomisk status, samt størrelse på gjeld, egenkapital og ansvarlig lån. I tillegg er det et krav om av nivået som settes på renten må være gjort i henhold til prinsipp om “armlengdes avstand”¹⁸.

Kinoen bør ha en egenkapital som er tilpasset virksomhetens mål, strategi og risikoprofil. Gitt dagens organisering knyttet opp mot virksomhetens mål og strategi så synes egenkapitalen i

¹⁸ I samsvar med hva to uavhengige parter ville ha avtalt i sammenlignbare situasjoner.

selskapet å være unødvendig høy. Det er ingen usikkerhetsforhold ved kinobransjen som skulle tilsi de mengder egenkapital som man ser at flere av aktørene sitter på pr. dags dato, og det er heller ikke noe ved selskapets risikoprofil som taler for en så høy egenkapital slik rådmannen vurderer det.

Rådmannens anbefaling er derfor at man setter ned aksjekapitalen i selskapet fra 18 mill. kr til 3 mill. kr i Kristiansand Kino Holding (mor), og fra 15 mill. kr til 1 mill. kr i Kristiansand Kino Eiendom samtidig som det parallelt etableres et ansvarlig lån på 15 mill. kr mellom Kristiansand Kino Holding og kommunen. Uavhengig av fremtidig organisering av og eierskap til Barnefilmfestivalen er det fornuftig at dette gjøres nå. Rådmann gis deretter fullmakt til å forhandle frem en rente på det ansvarlige lånet mellom selskap og eier som deretter forelegges kommunalutvalget for endelig godkjenning.

5. Kommunikasjon og eierdialog

En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av et selskap, er en klar og presis eierstrategi hvor eiers forventninger til selskapet formuleres. Det anbefales at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategien. Selskapsstrategien bør som del av eiermeldingen revideres ved jevne mellomrom. KS anbefaler videre at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

I gjeldende eierskapsmelding del 2¹⁹ for Kristiansand Kino Holding ble det sagt:

«Selskapets leder har til nå orientert eier ved ordfører og rådmann om store oppkjøp og andre vesentlige endringer i strukturen i Kristiansand kino. Ledelsen i Kinoen ser det naturlig å fortsette denne praksisen, men også å gi eier ved kommunalutvalget slik informasjon på et årlig drøftingsmøte og når det ellers måtte være nødvendig.».

Dette har ikke vært fulgt tilstrekkelig opp de senere år da det ikke har vært avholdt slike årlige drøftingsmøter. Samtidig har rådmannen hatt en tett og god dialog med selskapet på administrativt nivå ift. rapportering av økonomiske resultater og prognoser koblet opp mot budsjetter og handlingsprogram.

Sak om å legge ut 49 % av aksjene i KinoSør AS for salg og påfølgende salgsprosess har også minsket informasjonsgapet og bidratt til mye kunnskap om kinoen. Videre har inngått aksjonæravtale med Nordisk Film lagt føringer for at den virksomhet som skal bedrives i KinoSør er tuftet på økonomiske og forretningsmessige prinsipper.

Selv om en ikke har gjennomført egne formelle eiermøter i Kristiansand Kino Holding de siste par år så ser rådmannen viktigheten av dette og ønsker at dette formaliseres ytterligere og gjennomføres i årene fremover med utgangspunkt i møter annethvert år, men at eiermøte kan gjennomføres oftere ved behov. I tillegg kommer ordinær generalforsamling som også gir en anledning til å komme tettere innpå selskapet på årlig basis.

Den stadfestede dialogen som ble vedtatt i 2009 sier videre blant annet at *”også i forholdet mellom Kristiansand kino og kommunen er det viktig med forutsigbarhet mht. til ønsker om*

¹⁹ Kristiansand Kino Holding AS eierstrategi, bystyresak 178/09.

utbytte. For at forutsigbarheten skal bli størst for begge parter, bør en drøfting om årets resultat og fastsetting av utbytte skje så seint som mulig på året, for eksempel i slutten av september. Forventet utbytte i fireårsperioden må derfor også settes med forutsetninger om stor grad av usikkerhet. Men i normaltilfellet må det utbyttet eier og ledelse i Kristiansand Kino Holding AS blir enige om, også blir fulgt opp av bystyret og styret i Kristiansand Kino Holding AS”.

I praksis har dette tidligere vist seg vanskelig å følge opp der resultatene og grunnlag for å kunne betale ut utbytte har variert og vært vanskelig å prognostisere frem i tid. Dette har også vært aktuelt og relevant i andre selskaper kommunen har eierandeler i, og gjennom bystyresak 118/16 om økonomiske handlingsregler²⁰ vedtok en blant annet et punkt om at «forventet utbytte fra selskaper avsettes (bortsett fra fast del av utbytte fra Agder Energi AS). Disponeringen avklares i 1. tertialrapport da endelige utbytte er kjent.». Dette har vært med å bidratt til at kommunen er mindre avhengige av forventede utbytter for å finansiere opp drift, noe som må kunne betegnes som vellykket og har gjort det avtalte septembermøtet mindre viktig.

I tillegg til deler av den allerede fastslåtte dialogen etablert i eierskapsmelding del 2 foreslås det følgende formalisering knyttet til informasjonsflyt, rapporteringsrutiner og kommunikasjon mellom Kristiansand Kino Holding og eier:

- Det gjennomføres et administrativt møte på vårparten når resultatet fra foregående regnskapsår foreligger.
- Det gjennomføres eiermøte med kommunalutvalget annethvert år, men med mulighet for oftere møter ved behov.
- Selskapet orienterer eier ved ordfører og rådmann om mulige avgjørelser som har stor økonomisk betydning for selskapet.

6. Eierstyringsprinsipper og eierskapsutøvelse i KKH

Når det gjelder hvordan kommunen kan påvirke kinoen i forhold til ønsket utvikling så finnes det flere ”verktøy”²¹ for å sikre gode styringsmuligheter ift. utøvelsen av eierstrategien som:

- Vedtekter hvor eier i utgangspunkt legger sine premisser for eierstyringen.
- Andre styringsdokumenter (eieravtale, aksjonæravtale, styreinstruks, instruks for daglig leder etc.).

Kristiansand kommune ønsker å være en aktiv eier, og i så måte er det viktig å ha et bevisst forhold til flere av punktene nevnt overfor. I tillegg til punktene over så legger selvsagt kommunen de viktigste premissene gjennom det å være konsesjonsmyndighet. Når eierne skal legge føringer, er det generalforsamlingen som er arenaen. Vedtekter for aksjeselskaper fastsettes og endres av generalforsamlingen, men kommunestyret kan i forkant av generalforsamlingen treffe vedtak som binder opp stemmegivningen til sine representanter i generalforsamlingen.

²⁰ Økonomiske handlingsregler, bystyresak 118/16.

²¹ Selskapsdannelse i kommunal sektor. Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi. Vibeke Resch-Knudsen (2011).

Når et selskap opererer med kortfattede vedtekter kan det derfor være hensiktsmessig å utarbeide andre dokumenter eller avtaler som underbygger vedtektene og regulerer styringen av selskapet på ulike nivåer. Slike dokumenter kan kalles styringsdokumenter og er ment å sikre bevisst eierstyring, tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet og sikre at selskapet ikke fjerner seg fra sitt opprinnelige formål. Det er riktignok viktig å merke seg at normalt sett dersom det er motstrid mellom bestemmelsene i aksjonæravtalen og vedtektene, så gjelder reglene i aksjonæravtalen med mindre annet følger av tvingende bestemmelser i aksjeloven.

6.1 Forvaltningen av selskapet

Selskapets ledelse består av styret og daglig leder. Aksjeselskapsformen som er valgt bygger på en klar rollefordeling mellom eieren og selskapsledelsen. I henhold til aksjeloven § 6-12 hører forvaltningen av selskapet under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, mens *«daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.» jfr. asl. § 6-14.*

Dette innebærer at den daglige forretningsmessige ledelsen av selskapet og ansvaret for denne ligger hos selskapsledelsen. Det er styret og daglig leder som skal utøve forvaltningen ut i fra selskapets og eiernes interesse. Det er utarbeidet instruks med fullmakter til daglig leder, samt instruks for styret i selskapet. Innenfor de generelle og spesielle rammer som kommunen fastsetter for Kristiansand Kino Holding, ivaretar kommunen som eier sine interesser og legger føringer gjennom generalforsamling. Kommer det ellers opp noe underveis som gjør at eier er nødt til å bli hørt så bør det kalles inn til ekstraordinær generalforsamling. Styremedlemmene og daglig leder er ved sin forvaltning av selskapet underlagt et personlig erstatnings- og strafferettslig ansvar slik det fremgår av aksjelovgivningen. Det er ikke tegnet styreforsikring for styremedlemmene i Kristiansand Kino Holding.

Aksjelovens § 6-23, styreinstruks 1. og 2. ledd sier at²²:

(1) I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling.

(2) Instruksjonen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksjonen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

Styreinstruksjonen for styret i Kristiansand Kino Holding AS stammer tilbake fra opprettelsen av aksjeselskapet i 2001. Med de endringer som har funnet sted i selskapets organisasjonsstruktur anbefaler rådmannen at instruksjonen oppdateres til å være tilpasset dagens konsernstruktur.

Det bør også utarbeides tilsvarende styreinstruks i Kristiansand Kino Eiendom AS og Barnefilmfestivalen AS uavhengig av videre eierskap til selskapet. I KinoSør AS er allerede forholdet til Nordisk Film AS svært regulert gjennom aksjonæravtalen på flere punkter slik at det ikke har blitt opprettet noen ny styreinstruks her. Samtidig krever aksjeloven at *«I selskaper hvor de ansatte har representasjon i styret, skal styret fastsette en styreinstruks*

²² <http://www.lovdata.no/all/hl-19970613-044.html#6-23>

som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling» så dette forutsettes fulgt opp videre fra selskapets side (holding) og fra styret i KinoSør AS.

Mens daglig leder tidligere var ansatt i Kristiansand Kino Holding AS frem til 2013, ble stillingen overført til KinoSør AS f.o.m. 2014. Rollene som daglig leder i Kristiansand Kino Holding AS og Kristiansand Kino Eiendom AS inngår i stillingen som daglig leder i KinoSør.

Ifm. med salget av 49 % av aksjene i KinoSør AS ble det utarbeidet ny «stillingsinstruks for daglig leder i KinoSør AS». Samtidig ligger det en eldre versjon av instruks for daglig leder helt tilbake til 2001 for konsernet som helhet. Det bør således utarbeides en ny stillingsinstruks for daglig leder i Kristiansand Kino Holding AS i samsvar med allerede foreliggende instruks i KinoSør AS. Og tilsvarende bør instruks for daglig leder i Barnefilmfestivalen utarbeides/revideres.

6.2 Konsesjonsbestemmelser og vedtekter

Konsesjonsbestemmelser og selskapets vedtekter kan være med på å påvirke hvordan selskapet styres. Rammevilkårene for fremvisning av film og videogram i næring er gitt i lov om film og videogram av 15. mai 1987. § 2 slår fast at «*Framsyning av film eller videogram i næring må ikke skje utan løyve frå kommunestyret eller den kommunestyret har gitt fullmakt.*»²³. I § 2s fjerde ledd sies det også at «*Kommunane kan fastsetje vilkår for løyve til framsyning av film og videogram.*». Kristiansand kommune har lang tradisjon for en kinopolitikk hvor man benytter seg av det handlingsrommet som loven gir, og setter kulturpolitiske vilkår for å tillate drift av kino. Dermed har kommunen en viss styring med tilbudet, uansett om kinodriften er i offentlig eller privat regi, og uansett om det er én eller flere kinoer i byen.

Kommunens konsesjonsbestemmelser ble sist revidert og vedtatt av bystyret 12. februar 2014²⁴. Et stort flertall i bystyret vedtok da følgende kulturpolitiske vilkår for kinodrift i Kristiansand:

- Repertoaret skal gjenspeile mangfoldet i nasjonal og internasjonal filmproduksjon.
- Utfra hva som er tilgjengelig av importert film, skal filmutvalget reflektere at Kristiansand har en internasjonal befolkning.
- Det skal være daglige visninger av barne- og familiefilmer.
- Det skal vies spesiell plass til norskspråklig film.
- Maksimum 2/3 av antallet visninger per år kan være film fra USA.
- Filmene skal velges ut etter kvalitetskriterier; det vil si inneha en høy standard innenfor sin sjanger.
- Konsesjonæren skal være imøtekommende i forhold til samarbeid med kommunens øvrige kulturliv om for eksempel festivaler og større arrangementer.

Den som innehar kinokonsesjon må innen 1. april hvert år levere en særskilt rapport som redegjør for hvordan bestemmelsene er oppfylt. Konsesjonsrapporten behandles i bystyret i mai/juni hvert år. Rapporten fra Kino Sør AS for 2015 ble enstemmig godkjent av bystyret i møtet 1. juni 2016 (sak 74/16) der bystyrets oppfatning var at selskapet i 2015 hadde oppfylt betingelsene knyttet til den tildelte konsesjonen for visning av film i næring.

²³ Bokmålskommunen Kristiansand bruker begrepet «konsesjon» i stedet for «løyve», og i dagligtale brukes «kino(drift)» som betegnelse for «framsyning av film eller videogram i næring».

²⁴ Revidering av konsesjonsbestemmelsene for visning av film og videogram i næring, bystyresak 22/14.

Kommunens behov for en kino som tar et utvidet kultur- og filmfaglig ansvar ivaretas i større grad gjennom konsesjonspolitikken enn ved tradisjonell økonomifokusert eierstyring via holdingselskap, styrerepresentasjon m.m. For at denne to-delte styringsmekanismen skal fungere godt, må det sørges for kommunens representanter i selskapet har tilstrekkelig kjennskap til lovverk og lokale konsesjonsbestemmelser.

Selskapets vedtekter²⁵, slik de fremstår i dag, gir selskapet en stor grad av frihet blant annet med tanke på muligheter for opprette nye datterselskaper og utøve eierskap i disse foruten nærmere beskrivelse. Vedtektenes § 7 inneholder imidlertid en begrensning ved at generalforsamlingen skal godkjenne et hvert salg av aksjer i datterselskaper.

6.3 Sammensetning av og forventninger til styret

Forvaltningen av selskapet hører inn under styret. Det sørger for forsvarlig organisering av virksomheten, ansetter administrerende direktør og fører tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig. Det er viktig å sørge for et godt sammensatt og kompetent styre som forvalter ansvaret på vegne av fellesskapet til det beste for selskapet, eierne og ansatte. På generelt grunnlag bør det legges faglige kriterier og relevant kompetanse til grunn ved utnevning og valg av styremedlemmer. Forskjeller i erfaringsbakgrunn, mangfold, kompetanse, nettverk, bransjespesifikk kunnskap etc. er andre forhold som kan være relevante å vurdere i styresammensetningen. Politisk tilhørighet eller aktivitet skal ikke ha noe å si for egnethet.

På generell basis har Kristiansand kommune mål om at styret i et selskap samlet sett representerer den ønskede kompetansen ut fra selskapets virksomhetsområde og utfordringer, og ift. kommunens formål med eierskapet.

Ved utvelgelse av representanter til et styre vil erfaring fra annet styrearbeid, næringsliv, politisk erfaring mv. kunne være relevant sammen med kompetanse og erfaring innenfor et eller flere av områdene ledelse, finansiell kompetanse, juridisk kompetanse, revisjonskompetanse, bransjee erfaring, salg/markedsføring, samfunnsansvar, samfunnsforståelse mv. Bruk av (ekstern) valgkomite vil kunne være et annet alternativ som kan være med å sikre et godt sammensatt kompetansestyre.

Vedrørende styret så slår selskapets vedtekter paragraf 5 fast at "*styret skal bestå av 2-5 medlemmer etter generalforsamlingens nærmere beslutning.*". For oversikt over selskapets styre henvises det til kommunens nettside²⁶. Styret til Kristiansand Kino Holding består for tiden av 3 personer inkludert 2 nåværende bystyrepolitikere og 1 fylkespolitiker (2 kvinner og 1 mann) med ulike og relevante kompetanser. Kristiansand kommune har som mål å tilstrebe likestilling (kjønnsnøytralitet) i styrene til kommunale selskaper²⁷.

På generalforsamling i selskapet i juni 2016 ble satsene for styregodtgjørelse i Kristiansand Kino Holding AS satt ned til 30 000 kr for styreleder og til 10 000 kr for styremedlemmer for

²⁵ Som nevnt innledningsvis i note 4 så er vedtektene som følger saken er basert på konsernets struktur pr. 01.01.12 siden man ikke har rukket å motta oppdaterte vedtekter for den nye konsernstrukturen (ikke vært behandlet på generalforsamling enda).

²⁶ <https://kristiansand.kommune.no/politikk-og-administrasjon/organisasjon/kommunens-eierskap/heleide-aksjeselskap/#kristiansand-kino-holding-as>

²⁷ Kristiansand kommunes overordnede eierskapsmelding (bystyresak 175/08) sier at "*i alle styrer som Kristiansand kommune oppnevner styrerepresentanter til, bør det være et krav at det skal være lik representasjon av begge kjønn*".

siste år. Dette med bakgrunn i lav aktivitet i selskapet som har gjort at behovet for styremøter reduseres. Rådmannen vurderer satsene til å ligge på et akseptabelt og forholdsvis moderat nivå sammenlignet med øvrige kommunale selskaper.

Etter rådmannens vurdering er styrets størrelse passelig selv om vedtektene åpner opp for både et større eller mindre styre. Dersom styret bare hadde bestått av 2 personer ville styreleder hatt dobbeltstemme og i praksis hatt flertall i styret alene, samtidig som det er noe begrenset aktivitet i morselskapet og dets styre slik at å utvide styret i størrelse sees og vurderes heller ikke hensiktsmessig.

Styret i Kristiansand Kino Eiendom AS er et rent administrativt styre bestående av 3 personer fra administrasjonens ledelse. Det betales ikke styregodtgjørelse. Styret i Barnefilmfestivalen AS består av personer med forskjellig relevant bakgrunn der godtgjørelse i styret siste år var 30 000 kr for styreleder og 10 000 kr for styremedlemmer. I styret til KinoSør AS er det som tidligere nevnt allerede regulert gjennom aksjonæravtalen med Nordisk Film AS. Partene skal ha rett til å utpeke 2 styremedlemmer hver hvor KinoSør som største eier utpeker styreleder, men Nordisk Film utpeker nestleder til styret. Selskapet har 1 ansattrepresentant iht. lovens regler og krav om dette.

De to styremedlemmene i KinoSør oppnevnt fra Nordisk Film AS består av administrerende direktør fra Nordisk Film Kino AS (tidligere Oslo Kinomatografer) og administrerende direktør for Nordisk Film kinokonsernet (i Danmark). Det er derfor svært viktig å matche denne kompetansen ved utvelgelsen av Kristiansand Kino Holding AS sine representanter til KinoSør styret. Det foreligger ikke noen retningslinjer for hvordan dette skal foregå. Rådmannen anbefaler derfor at Kristiansand Kino Holding AS får et oppdrag med å utarbeide retningslinjer for valg av personer til styret i KinoSør AS for å sikre at dette blir fulgt opp på en best mulig måte. Rådmannen anbefaler at forslag til retningslinjer legges frem og tas opp på generalforsamlingen i Kristiansand Kino Holding i juni 2017. Styreleder i KinoSør sitter i styret for Kristiansand Kino Holding – noe rådmannen anbefaler at innføres som fast praksis så lenge en har dagens konsernstruktur på kinoen. Regnskapet for 2015 viser at det er utbetalt styrehonorar totalt med 110 000 kr i KinoSør i 2015 (gjelder for ½ år fra desember 2014-juni 2015) fordelt med 40 000 kr på styreleder, 25 000 kr på nestleder og 15 000 kr for styremedlemmer. Honoraret for juni 2015-juni 2016 er det dobbelte (helårseffekt).

Rådmannen anbefaler at alle styrene i konsernet bør foreta en årlig egenvurdering av sitt arbeid.

Ift. styreforsikring så er det ikke tegnet i noen av styrene i selskapet²⁸. Rådmannen anbefaler at dette vurderes.

6.4 Samfunnsansvar og etiske retningslinjer

Stortinget vedtok i 2013 lovfestet plikt til å rapportere om samfunnsansvar for store foretak (regnskapslovens § 3-3c). Intensjonen med lovendringen var å legge til rette for at næringslivet kan vise at det tar sitt samfunnsansvar på alvor gjennom økt åpenhet. Det forventes at store norske foretak innarbeider samfunnsansvar i sine forretningsstrategier, i daglig drift og i forholdet til sine interessenter. Loven sier at styret årlig skal gi en redegjørelse om hvordan foretaket arbeider innenfor temaene menneskerettigheter,

²⁸ Vet ikke om Nordisk Film Kino har tegnet forsikring for sine styremedlemmer i KinoSør.

arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og korrupsjonsbekjempelse. Redegjørelsen skal inneholde opplysninger om retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder som benyttes av foretaket for å integrere disse hensynene i sin forretningsstrategi, daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Dersom foretaket ikke har retningslinjer, skal det opplyses om dette.

Kristiansand Kino Holding AS er ikke omfattet av lovendringen, men det er ønskelig at kinoen rapporterer i noe større grad på temaet gjennom styrets årsberetning enn det som er praksis i dag (et minimum iht. lovkravene).

Tidligere rapporterte kinoen og la frem en fyldig årsmelding med mye kinostatistikk som en del av den årlige rapporteringen iht. konsesjonsbestemmelsene, men dette er det blitt slutt på etter Nordisk Film kom inn på eiersiden. Så på generelt grunnlag er det ønskelig at kinoen produserer en noe mer informativ årsberetning enn det som har vært tilfelle de siste par år. Det forventes at det rapporteres om selskapets arbeid med samfunnsansvar i årsmeldingen/årsberetningen.

I aksjonæravtalens pkt. 7.1 mellom Kristiansand Kino Holding AS og med Nordisk Film AS så henviser den blant annet til kommunens etiske retningslinjer²⁹ hvor det står: «*Selskapet skal oppfylle Egmont Code of Conduct, Egmont Anti-korrupsjonspolitik og Egmont CSR-politik, samt Kristiansand kommunes etiske retningslinjer, med unntak av de tilfeller som følger av forholdets natur, herunder fordi styremedlemmer og de ansatte i KinoSør ikke alle er ansatt i Kristiansand kommune.*».

Rådmannen anbefaler at dette gjøres kjent for selskapets ansatte og at de gjøres oppmerksomme på innholdet i kommunens etiske retningslinjer.

7. Kristiansand Kino Eiendom AS

Kinoen har behov for en ny kinosal med kapasitet på 250-350 personer. Det gjøres undersøkelser for endringer og utvidelser i eksisterende bygningsmasse, som kan muliggjøre bygging av en ny kinosal. Dersom det ikke er mulig må det etterhvert gjøres en vurdering av behovet fremover, og eventuelt se på om det kan være aktuelt for KinoSør å se på bygging av en ny kino i Kristiansand sentrum på et fremtidig tidspunkt.

I prinsippet står da kinoen ovenfor 3 mulige scenarier:

- 1) Fortsette kinodriften i nåværende bygg «as-is».
- 2) Fortsette kinodriften i nåværende bygg, med nye utvidelser.
- 3) Avvikle kinodriften i nåværende bygg (på sikt) og starte arbeidet med etablering av en ny kino i Kristiansand sentrum.

De siste årene har mye av nyetableringer av kinoer skjedd utenfor bysentrum. Kinoene følger således trenden innenfor detaljhandelen, og flytter kinotilbudet til store handelsområder hvor mennesker oppholder seg i kinoens åpningstider (i all hovedsak kveldstid og i helg), hvor det er gode parkeringsmuligheter og tilgjengelige tomteområder. I dag er kinoene i både Ski, Sandvika, Lillestrøm og Sotra i direkte tilknytning til store kjøpesentre. Og det planlegges

²⁹ <https://www.kristiansand.kommune.no/globalassets/politikk-og-administrasjon/politikk/reglementer/etiske-retningslinjer-for-folkevalgte-og-ansatte-revidert-juni-2015.pdf>

tilsvarende etableringer i blant annet Oslo (Storo) og Bergen (Lagunen). Det er all grunn til å tro at dette er en trend som vil øke de kommende årene, både i Norge og internasjonalt.

Videre ift. problemstillingen rundt en eventuell fremtidig etablering av en konkurrerende kinobedrift så reguleres det i dag delvis gjennom konsesjonsbetingelsene:

Konsesjon til permanent kinodrift kan kun gis ved lokalisering i Kvadraturen eller Kvadraturens randzone. Kinodriften må også være forenlig med gjeldende bestemmelser i kommunedelplan for Kvadraturen og eventuell reguleringsplan for det aktuelle området. Konsesjonærer i Kvadraturen kan etter søknad etablere filialer i bydelssentra for visning av barne- og familiefilmer med aldersgrense opp til 11 år.

I tillegg til f.eks. reguleringsplanen for Sørlandsparken (Kristiansand har vedtatt at det ikke skal etableres kulturaktiviteter i Sørlandsparken, mens en ikke kjenner til noe tilsvarende i Lillesand kommune). Begge deler kan dermed forholdsvis lett omgås ved å etablere en ny kino innenfor kommunegrensen til Lillesand.

Ut fra dette er det ikke usannsynlig og høyst reelt at andre kinobedrifter vurderer å etablere seg i Kristiansand, eller omegn, i løpet av de neste 3-5 årene.

Når det gjelder kommunen som kinokonsesjonær ved eventuell søknad om konsesjon fra andre kinobedrifter så må en være klar over egen rolle med tanke på at en også er inne på eiersiden i konkurrerende virksomhet.

Når det gjelder kinoen som arena mener rådmannen at eierskap til dagens lokaler ikke er av avgjørende betydning ift. eventuell vurdering av de tre ovennevnte scenarier. Kulturdirektørens faglige vurdering mht. vurdering av kinoen som arena er:

«Det er nylig åpnet et kongressenter i Kristiansand, femåringen på Silokaia er en populær arena for flere aktiviteter enn musikk og teater, mens den gamle teaterbygningen i Kongens gate 2 vil i løpet av 2017 fremstå som et nytt kulturhus. På dette området er det en ny dynamikk i utviklingen av byen. Med sine saler er kinoen også en aktør på et stadig mer krevende kurs- og konferansemarked. Vurderingen av hvordan kinoen skal posisjonere seg og eventuelt fokusere og satse i dette markedet, bør gjøres på et forretningsmessig grunnlag. Ikke bare i betydningen av høyest mulig økonomisk gevinst, men også med et undersøkende blikk på hvilke nisjer hvor kinoen kan være den foretrukne leverandøren i Kristiansand.

Eierskapsmodell til lokalene i Vestre Strandgate er ikke avgjørende i denne sammenhengen.».

På sikt står en altså ovenfor en eventuell plasseringsmessig diskusjon rundt kinoens tilholdssted dersom det skulle åpne seg opp nye alternativer for en eventuell relokalisering (ligger i dag sentralt plassert på kulturaksen). Uavhengig av lokalisering vil også behov for eierskap til lokalene kunne diskuteres.

I bystyresak 104/13 om vurdering av salg/nedsalg i Kristiansand Kino Holding AS gjorde Deloitte er verdivurdering Kristiansand Kino Eiendom AS (vedlegg til saken³⁰) dersom en ønsket å selge eiendommen. Vurderingen deres var basert på inntjeningsbaserte modeller (fremtidig inntekter) og nåverdiberegninger. Det ble brukt og regnet på to ulike modeller – hhv. en verdi basert på direkteavkastning og en verdi basert på kontantstrømmer. Resultatene ga tilnærmet samme svar med en verditakst på ca. 50 mill. kr i 2013. Siden den gang er den årlige husleien økt med 1 mill. kr med tillegg av kpi-justering. I tillegg er rentenivået også noe annerledes som også vil kunne påvirke vurderingene.

Foruten om øvrige markedsmessige forhold vil det i tillegg også være andre forhold som påvirker en eventuell verdsettelse av eiendommen på ulike måter som f.eks. lengde på gjenstående leiekontrakt (dagens leieavtale løper til 1.1.2024), sannsynlighet for om leieforholdet vil kunne bli videreført og om det finnes alternative utleiemuligheter dersom nåværende leieforhold opphører. Vurdering av bygningens tekniske stand vil også ha betydning.

Rådmannen har på nåværende tidspunkt ingen sterke formening om kommunens behov for-, og strategisk verdi av fremtidig eierskap til Vestre Strandgt. 9, men inviterer bystyret til å eventuelt komme med sin vurdering.

Avslutningsvis mener rådmannen at dersom bystyret etterhvert vedtar Barnefilmfestivalen lagt ut i en egen stiftelse så bør en også vurdere om en fremdeles mener det er grunnlag for å beholde dagens konsern-struktur i kinoen – og samtidig vurdere holdingsselskapets funksjon i så måte.

³⁰ Vedlegg til bystyresak 104/13 Kristiansand Kino Holding AS, vurdering av salg/nedsalg. «Verdivurdering av Kristiansand Kino konsernet». Deloitte 7. mai 2013.